

**ANTIDOPINGOVÁ AGENTÚRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

SPRÁVA ZO ZAHRANIČNEJ PRACOVNEJ CESTY

1. ÚČASTNÍK ZPC

Meno: **Miroslav**
Priezvisko: **MOTYČÍK** **Titul: PhDr.**
Funkcia: riaditeľ
Znalosť jazykov: anglicky, nemecky, rusky
Názov organizácie: Antidopingová agentúra SR
Adresa: Hanulova 5/B, 841 01 Bratislava

2. ZAHRANIČNÁ PRACOVNÁ CESTA

Štát: Belgicko
Mesto: Brussels
Termín: 01. - 02. júl 2013
Prijímajúca organizácia: EUROPEAN COMMISSION
Directorate of Education and Culture
Youth and Sport
Sport Unit

Adresa: Conference Centre Albert Borschette (CCAB – 2B)
Rue Frossart 36
B-1040 BRUSSELS
Belgicko

Účel cesty: **A/ EXPERTNÁ SKUPINA „ANTIDOPING”**
- PIATE ZASADNUTIE

B/ AD HOC EXPERTNÁ SKUPINA „DOPING V
REKREAČNOM ŠPORTE” - DRUHÉ ZASADNUTIE

C/ BILATERÁLNE ROKOVANIA
/ Portugalsko, Rumunsko, Švédsko/

Spôsob financovania: ZPC bola plne financovaná z rozpočtu Antidopingovej agentúry SR.

3. RÁMCOVÝ PROGRAM POBYTU

Dátum/ čas: A/ 01. júl 2013 / 10.00 - 18.30 hod
EXPERTNÁ SKUPINA „ANTIDOPING”
- **PIATE ZASADNUTIE**

B/ 02. júl 2013 / 10.00 - 18.00 hod.
**AD HOC EXPERTNÁ SKUPINA „DOPING
V REKREAČNOM ŠPORTE”**
- **DRUHÉ ZASADNUTIE**

C/ 03. júl 2013 / 09.00 - 13.00 hod.
BILATERÁLNE ROKOVANIA
/ Portugalsko, Rumunsko, Švédsko/

Navštívená organizácia: European Commission

Kontaktované osoby: - členovia Expertnej skupiny pre antidoping
/ prítomných celkom 45 delegátov z 25 krajín, zástupcovia
CZ a GR sa expertných rokovaní nezúčastňujú/
- pracovníci sekretariátu Oddelenia športu, DG EAC /6/,
(ďalej len “Komisia”)
- prizvaní pozorovatelia / 11 /

Kontaktné adresy: členské krajiny Európskej únie

4. PRIEBEH ROKOVANÍ

Zahraničná pracovná cesta sa uskutočnila na báze Európskej komisie, v ktorej pôsobí Slovenská republika ako členská krajina EÚ.

ÚVOD A SÚHRNNÁ AKTUALIZÁCIA

Európska komisia a antidoping

Európska komisia koordinuje všetky kľúčové oblasti majúce rozhodujúci dosah na kvalitu života, rozvoj fyzických a duševných schopností a znamenajú skutočný vplyv na individuálne zdravie. Šport a jeho ďalšie napredovanie je podmienené dodržovaním jeho

základných princípov, ktorých súčasťou je plná garancia rozvoja ducha športu, rešpektovanie individuálneho výkonu, rovnosť možností a fair play. Rozvoj športu v európskom rozmere je plne nadväzný na boj proti doping, ktorý však musí spĺňať rozmer európskeho občianskeho právneho rámca, ako aj rozmer ochrany zdravia. Nárast športovej výkonnosti značne previazanej na hmotné a ekonomické parametre môže byť previazaný so zneužívaním zakázaných látok.

Etablovanie Expertnej skupiny "antidoping"

Expertná skupina pre antidoping (*d'alej len „XGAD“*) bola vytvorená Výborom Európskej komisie (*d'alej len „Komisia“*) pre oblasť antidopingu v rámci Pracovného plánu pre šport Európskej únie na roky 2011 až 2014. XGAD bola kreovaná z dlhodobej praktickej skúseností a potreby riešiť antidopingovú reguláciu a súčasne na neformálnej báze predošlej Pracovnej skupiny pre antidoping, ktorá riešila predmetnú problematiku antidopingu od roku 1998. Tieto skutočnosti prezentovala EK vytvorením už formálnej expertnej skupiny "antidoping" (rozhodnutie zverejnené Úradným vestníkom EÚ č. C162/1, zv. 54, zo dňa 1.6.2011). Prioritnou úlohou XGAD sa stala problematika vypracovania návrhu pripomienok EÚ k revízii Svetového antidopingového kódexu WADA (*d'alej len „Kódex“*), ako aj ďalšie otázky antidopingovej regulácie a jej dosahu na európske spoločenstvo.

Etablovanie Ad hoc expertnej skupiny "doping v rekreačnom športe"

Ad hoc expertná skupina pre antidoping (*d'alej len „XGDRS“*) bola vytvorená Expertnou skupinou pre antidoping dňa 05. septembra 2012 na odporúčenie, návrh a po schválení Výborom Európskej komisie pre oblasť antidopingu v rámci Pracovného plánu pre šport Európskej únie na roky 2011 až 2014. XGDRS bola kreovaná z požiadavky riešenia problematiky antidopingovej regulácie v oblasti voľnočasových športových aktivít, rekreačného športu a jeho prieniku do úrovne neorganizovaného športu.

Pracovný program bol traktovaný v nasledovných kľúčových tématických celkoch:

A) EXPERTNÁ SKUPINA „ANTIDOPING“ /XGAD/

Úvod a súhrnná aktualizácia

Pracovné zasadnutie otvoril a rokovanie viedol p. Tomas Johansson, predsedajúci XGAD. Rokovanie sa konalo za účasti zástupcov celkom 25 krajín EÚ (AT, BE, BU, CY, DE, ES, FI, FR, GE, HU, IR, IT, LV, LT, LU, MA, NL, PL, PT, RO, SK, SL, SP, SE, UK) zástupcov Rady Európy a CAHAMA, sekretariátu Rady ministrov, Komisie športovcov EÚ, Svetovej antidopingovej agentúry (WADA), Európskej asociácie profesionálnych hráčov, Európskeho olympijského výboru a zástupu Nórskej vlády.

Odpočet predsedajúceho

Predsedajúci poďakoval za iniciatívnu a aktívnu spoluprácu expertných zástupcov členských krajín EÚ pri celkovej revízii Kódexu. V úvode predstavil pána Yves Le Lostecque (BE), nového etablovaného vedúceho Oddelenia športu / DG EC /, ktorý pôsobil ako asistent generálneho riaditeľa Komisie.

Odpočet Komisie

Pracovný program bol prednesený v zmysle doručenej elektronickej korešpondencie, v ďalšom nebol nijako zmenený a následne jednomyselne schválený.

Komisia prezentovala záujem o spoluprácu expertných zástupcov členských krajín EÚ v špecifickej oblasti antidopingu. Kľúčové smerovanie programu XGAD bolo zamerané na finálnu korektúru revízie Kódexu, jeho ťažiskových oblastí antidopingovej regulácie a výraznou priebežnou komunikačnou výmenou, ako aj dopĺňujúcich informácií spojených s korešpondenčným spracovaním veľkého množstva návrhov revízie Kódexu prezentovanej v jeho tretej verzii.

Revízia Kódexu bola prednesená a predložená WADA v pôvodných osem kľúčových témach prezentovaných p. Kornbeckom (zachovanie princípov a rámca ochrany osobných údajov, dispozície používania systému ADAMS, register pre testovanie, monitoring športovcov a právna asistencia, rámec kompetencií národných antidopingových organizácií a ich oprávnení, manažment výsledkov a zverejňovanie porušení antidopingových pravidiel, rešpektovanie opravných prostriedkov, harmonizácia pravidiel), v druhom kroku tieto boli prepracované do podoby piatich tématických celkov, ktoré boli z pohľadu predmetu záujmu komisie a platného právneho rámca problémovo nevyhnutné (východiskové princípy osobných údajov, používanie systému ADAMS, registre pre testovanie a monitoring pobytu športovcov, spoluzodpovednosť vlád, zverejnenie informácií) a napokon XGAD participovala na pripomienkovaní ostatnej tretej verzie revízie znenia Kódexu.

Návrh pripomienok EU k revízii Svetového antidopingového kódexu a jeho medzinárodných noriem

XGAD sa zaoberala sumarizáciou štvrtého návrhu EÚ revízie Svetového antidopingového kódexu (ďalej len „Kódex“) a jeho medzinárodných noriem.

Na zasadnutí XGAD boli v koordinácii so zástupcami WADA upresňované pozície pre korektúru znenia tretej verzie revízie Kódexu a nadväzných medzinárodných noriem EÚ, ktoré budú následne prednesené WADA, avšak v znení už existujúceho znenia Kódexu 2015 a jeho noriem, berúc do úvahy východiská obsiahnuté v právnej úprave EC vo veci ochrany osobných údajov. V tomto zmysle bude Komisia pozorne sledovať vývoj až do prijatia Kódexu 2015. Všeobecne nastal výrazný pokrok v spolupráci zo strany WADA v akceptovaní návrhov EÚ. Došlo k akceptácii profilov a celkového zamerania jednotlivých registrov pre

testovanie z pohľadu používania nevyhnutného rámca údajov o športovcovi, dodržiavania zásady proporcionality a ľudských práv a posilnenia postavenia národných antidopingových organizácií.

Spolupráca XGAD a WADA

Zatiaľ čo EÚ vysoko cení pokrok v predmetnej oblasti, súčasne očakáva záruku WADA, že tieto návrhy budú akceptované. Výrazný postup nastal aj v špecifikácii zapojenia vlád do plnenia Kódexu, pri zverejňovaní informácií a s úrovňou ochrany práv športovcov v zmysle Medzinárodnej normy pre ochranu súkromia a osobných údajov, v nastavení systému pre udeľovanie výnimiek z terapeutických dôvodov, systému ADAMS, oznámení o preskúmaní nadväznom na nepriaznivé analytické zistenia, sankcie a dôsledky porušenia antidopingových pravidiel pre kolektívne športy. EÚ naliehavo vyzýva WADA poskytnúť záruku, že rámec retenčných časov bude zachovaný aj po 1. januári 2015 ako príloha k Medzinárodnej norme pre ochranu súkromia a osobných údajov (ISPPPI 2015).

Posilnenie postavenia národných antidopingových organizácií

Prioritnou úlohou pre rozvoj antidopingu v predmete záujmu EU je posilnenie postavenia národných antidopingových organizácií (ďalej len „NADO“) a zásadne smerovanie koordinácie NADO a systému verejnej správy členských krajín EU. V celkovom posilnení poslania a postavenia národných antidopingových organizácií dochádza k nastaveniu unifikovaného, komplexného, koordinovaného a systémového boja proti dopingu nielen v jednotlivých krajinách EU, ale aj v celosvetovom význame.

XGAD a revízia Kódexu

XGAD priebežne riešila principiálnu revíziu Kódexu a jeho medzinárodných noriem (celkovo tri úrovne revízie Kódexu 2009 a jeho transformácie do verzie 2015, obdobie od marca 2012 do júna 2013). EÚ iniciatívne rieši celkovú revíziu Kódexu na báze platformy pána Jean-Paul Costa, bývalého predsedu Európskeho súdu pre ľudské práva, s dôrazom na posúdenie akceptácie a dodržiavania ľudských práv a možných dôsledkov pre členské krajiny EU vyplývajúcich z navrhovaných zmien Kódexu. Je potrebné zdôrazniť, že Kódex bude musieť byť nakoniec uznaný národnými vládami v súlade s ich záväzkami podľa UNESCO Medzinárodného dohovoru proti dopingu v športe. Preto je veľmi dôležité, aby došlo k nastaveniu súladného znenia textácie Kódexu, aby tento mohol byť schválený bez zbytočných komplikácií a odročení. Problémové boli doposiaľ špecifikácia registra pre testovanie a monitoringu miesta pobytu, dodržiavanie zásady proporcionality a ľudských práv, zverejňovanie informácií, udeľovanie výnimiek pre terapeutické použitie, ochrana osobných údajov, participácia a zapojenie vlád do boja proti dopingu, rešpektovanie

autonómnosti NADO, úhrada nákladov pri podaní podnetu na Arbitrážny súd pre šport v zmysle zásady uznania práva športovca na spravodlivý proces. V spoločnej dohode bolo vypustené znenie textu v časti „Podvádzanie alebo pokus o falšovanie počas ktorejkoľvek časti dopingovej kontroly“ v navrhovanom znení textu a v pridaní odkazu "poskytovanie nepravdivých informácií antidopingovej organizácii". Toto ustanovenie je v priamom rozpore so základnými právami obvineného, tak ako je doteraz prezentované vo všetkých členských štátoch Európskej únie ako výraz kategorického popretia privilégia pre sebaobviňovanie. To by bolo ďalej neprijateľné z hľadiska závažnosti verejných výhrad v procesnom konaní športovcov a závažnosti nadväzných sankcií. Boj proti dopingmu musí rešpektovať všetky aktivity športovca a zúčastnených strán aj s ohľadom na ďalšiu športovú, športovo-technickú reguláciu, ako aj ochranu ľudských práv, kde porušenie antidopingovej regulácie presahuje do porušenia ostatných pravidiel, ale nesmie byť limitujúce. Rešpektovanie práv športovca, explanácia a komunikácia, ako aj nastavenie Kódexu a ním vymedzených kompetencií musí byť postavené na rešpektovaní proporcionality medzi reguláciou a sebareflexiou športu, sankcie za porušenie antidopingových pravidiel nesmú obsahovať obmedzujúci parameter v činnosti športovca a k získaniu jeho možnosti pre prinávratenie sa k aktívnej športovej činnosti bez limitujúcich diskriminačných prvkov.

Následné zasadnutie XGAD

Následné, piate zasadnutie XGAD sa uskutoční v Paríži / Bruseli, predbežne 6. septembra 2013, presný termín bude stanovený elektronickou formou. Na predmetné zasadnutie budú prizvaní schválení pozorovatelia, ako aj reprezentanti WADA.

Ukončenie zasadnutia XGAD

Predseda XGAD poďakoval delegátom zúčastnených členských krajín za aktívnu spoluprácu.

B) AD HOC EXPERTNÁ SKUPINA „DOPING V REKREAČNOM ŠPORTE“/GOEDRS/

Doping a verejné zdravie

Zneužívanie dopingových látok sa neviaže len na organizovaný šport a jeho špičkovú úroveň, ale v obzvlášť veľkom rozsahu preniká do oblasti fitness a iných amatérskych foriem športového prostredia. Riešenie problematiky antidopingu v infraštruktúre špičkového športu je navrhnuté tak, aby bolo dosiahnuté fair play v globálnom rámci. Oblasť rekreačného športu však musí garantovať rozvoj ľudských fyzických daností s cieľom ochrany zdravia populácie. Jedná

sa predovšetkým o používanie veľkého množstva dopingových látok, najmä anabolických steroidov, ktoré môžu vážne ohrozovať zdravie a môžu spôsobiť jeho dočasné alebo dlhodobé poškodenie. Rovnako závažným je nárast všeobecného používania amfetamínov a rastových hormónov, ktoré jednak môžu mať nepriame škodlivé účinky na zdravie, ale aj priamo spôsobujú negatívnu zmenu biologických parametrov ľudského tela (napr. hormóny ovplyvňujú predovšetkým hladinu svalovej hmoty a nadväzne znamená zmenu bielkovinovej bilancie, produkciu inzulínu, ich použitie je spojené s rizikom rozvoja Creutzfeldt-Jakobovej choroby /priónov ochorenia/, zvyšovanie hodnôt bolesti kĺbov, nárast syndrómu karpálneho tunela, opuchy mäkkých tkanív, vonkajšie tvarové zmeny, inzulínová rezistencia so zvýšeným rizikom vzniku cukrovky, mellitus a extrémny rast končatín, zmeny výrazu tváre a pod.). Užívanie amfetamínov je preukázateľne spojené s rôznymi psychickými a fyzickými poruchami (zmeny nálady ako eufória, hyper-bdelosť, emocionálna precitlivosť so stresom a hnevom, vplyvy na srdcovú frekvenciu, zmeny krvného tlaku, tiež dosah na poruchy pečene a môžu sa objaviť aj epileptické záchvaty). V rámci neorganizovaného športu doping sa môže použiť nielen na zlepšenie výkonnosti, ale aj k možnému získaniu štíhlej postavy u žien a svalnatej postavy najmä u mužov, alebo len ako možná cesta k rýchlejšiemu chudnutiu.

Doping v spoločnosti

"Neorganizovaný" alebo "amatérsky" šport a fitness v súčasnej dobe nemá podobnú infraštruktúru a nadväznú harmonizovanú dopingovú kontrolu, ako je to v elitnom

a v súťažnom športe. Nedostatok harmonizovaného prístupu má množstvo dôvodov. Pokiaľ doping v organizovanom súťažnom športe je primárne zameraný na zlepšenie športovej výkonnosti, použitie dopingov v neorganizovanom športe môže mať skôr sociálno spoločenské pozadie (túžba po získaní svalovej hmoty, štíhla postava, cvičenie a fyzická aktivita), pričom tieto aktivity sú orientované nie na súťaženie, ale na účel "zúčastniť sa tejto činnosti a nie konkurovať, ale cvičiť a zostať fit", teda aktivít, ktoré vedú nie k získaniu súťažnej výhody, ale namiesto toho sa týkajú skôr osobného zdravia a niekedy aj fyzického vzhľadu. Fitness takto nepredstavuje súťaž, ale je prejavom individuálneho záujmu o zdravie a kondíciu. Tento záujem na seba viaže celý systém negatívnych aspektov nadväzných na používanie dopingových látok, navyše v režime, ktorý nie je nijako regulovaný z pohľadu ochrany zdravia a ľudských práv. Túto skutočnosť dokumentujú aj Európske monitorovacie centrum pre drogy a drogovú závislosť (EMCDDA) a Úrad OSN pre drogy a kriminalitu (UNODC), ktoré poskytujú spoľahlivé údaje získané na báze reprezentatívnych prieskumov na použitie a zneužitie veľkého rozsahu legálne a ilegálne distribuovaných látok na národnej, regionálnej a globálnej úrovni. Prevalencia rekreačného užívania drog a dopingov po celej Európe je oblasťou záujmu v nastavení národnej či vnútroštátnej prevencie, stratégie a protidrogovej politiky.

Doping v rekreačnom športe

Odporúčania týkajúce sa dopingu v rekreačnom športe sú politickou iniciatívou Európskej únie (EÚ) a jej členských štátov. Sú smerované do všetkých oblastí života spoločnosti na definovanie dobrej praxe pre všetky organizácie, ktoré zabezpečujú antidopingový program v koordinácii národnej antidopingovej organizácie (NADO) ako aj inštitúciám v oblasti športu a ich riadiacich ministerstiev. Odporúčania sa nezakladajú na žiadnych právnych záväzných povinnostiach, táto iniciatíva si kladie za cieľ prípravu takých odporúčaní, nástrojov a príkladov dobrej praxe, ktoré umožnia orgánom verejnej správy a občianskej spoločnosti rozvíjať svoju prax v predmetnej oblasti viac koordinovane a efektívnejšie, aby sa zabránilo dopingu v rekreačnom športe (ďalej len „GOEDRS“). Vlády jednotlivých krajín zabezpečujú plnenie medzinárodných zmlúv a záväzkov vo vrcholovom športe (Rada Európy, UNESCO, EÚ), ktoré stanovujú rozličný rámec povinností zmluvných krajín a sú odrazom priorít stanovených Svetovou antidopingovou agentúrou (WADA) v jej Svetového antidopingového kódexu (ďalej len „Kódex“). Tieto sa nijako nezaobierajú reguláciou DRS, ale na ich báze je možné nastaviť rozhodovaciu právomoc a postupy zamerané na prevenciu dopingu mimo súťažný šport, lebo práve v tejto oblasti sa používanie dopingových látok stáva vážnym spoločenským problémom. GOEDRS predstavuje systematické nerešpektovanie princípov fair play, spravodlivosti, nezasahovania do integrity ľudského tela a rôzne formy poškodzovania zdravia a v neposlednej miere aj negatívne biotechnologického smerovanie športu. V rekreačnom športe dominuje doping na báze anabolických androgénnych steroidov a hormonálnych látok a v značnej miere aj veľkého rozsahu stimulancií, smerujúce k nárastu zdravotných indispozícií krátkodobých či dlhodobých, najmä v podobe nežiadúcich somatických účinkov (zlyhanie srdca, CNS, reprodukčné poruchy) a nárast asociálneho správania v podobe hyper agresie a individuálnych psychických problémov smerujúcich až k vytvoreniu závislosti. Problémom je aj neregulované nakladanie a rozsiahla distribúcia globálnej farmakologickej produkcie, predaj neregulovaných produktov a nežiaduce somatické účinky.

Pre tento účel bola etablovaná Ad-hoc skupina expertov "doping v rekreačnom športe" (GOEDRS - príloha) na podnet Expertnej skupiny EÚ pre antidoping, ktorej odporúčania sú východiskom pre rozhodovaciu právomoc v boji proti dopingu v rekreačnom športe na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni. Táto iniciatíva je založená na báze Lisabonskej zmluvy, ktorá stanovuje prvýkrát explicitný mandát EÚ za rozvoj športovej politiky, vrátane prípravy opatrení na úrovni EÚ spolu s výzvou pre členské štáty, aby podporovali vzdelávacie programy, informačné kampane alebo iné preventívne opatrenia, podporujúce úzku spoluprácu medzi orgánmi verejnej správy, športového hnutia a fitness sektora, podporovanie výmeny informácií a spolupráce týkajúcej sa eliminácie nelegálneho predaja a obchodovania s dopingovými látkami.

Koordinácia, legislatívny a regulačný rámec

EÚ má záujem koordinovať dve línie smerovania antidopingovej politiky a to na báze športovo technickej regulácie a štátnej regulácie, ktoré majú zdanlivo protichodný rámec

v samotnom nastavení a najmä vo vzťahu k disciplinárnym postupom a občianskym právom, čím sa dotýkajú celého športového hnutia a nielen vrcholového športu, ale v značnom rozsahu aj rekreačného športu. Procesné konanie a správne právo tak presahujú do oblasti regulácie verejného zdravia a sociálnych aktivít a je smerované predovšetkým na prevenciu dopingov, výkon testovania a zahŕňa celý systém administratívnych opatrení smerujúcich do oblasti tvorby športovo technických pravidiel a administratívnych opatrení. Toto poslanie je zverené predovšetkým do pôsobnosti národných antidopingových organizácií v ich autonómnom nastavení a pôsobení, tak ako sa k tomu zaviazali všetky signatárske krajiny Kódexu a medzinárodných zmlúv a dohôv. Samostatnou oblasťou je oblasť trestno právnej regulácie, ktorá je rozvinutá v rozličnom rozsahu. Príkladom vysokého prepracovania trestno právneho riešenia je Taliansko, Francúzsko, Švédsko a príkladom nedostatočného legislatívneho riešenia oblasti nakladania so závažnými dopingovými látkami je Slovensko, Poľsko a Bulharsko, ktoré nemajú žiadne existujúce zákony a predpisy v oblasti obchodu a distribúcie dopingových látok. Preto GOEDRS odporúča verejnej správe preskúmať a etablovať právne postavenie a právomoci NADOs a ďalších subjektov, ktoré v systéme štátnej správy majú kľúčové postavenie v oblasti antidopingovej politiky s rozhodujúcim dosahom na prevenciu, nakladanie a možnú kontrolu distribúcie dopingových látok v oblasti rekreačného športu, vrátane nastavenia špecifických antidopingových trestnoprávných ustanovení, vrátane kriminalizácie výroby, obchodu a distribúcie dopingových produktov, ako aj ďalších relevantných trestných činov nadväzných DRS.

Doping a financovanie športu

Orgány verejnej správy členských štátov majú implicitný záväzok, že budú zabezpečovať finančné prostriedky pre antidopingové účely a pre činnosť národnej antidopingovej organizácie, vrátane financovania testovania v súlade s antidopingovými predpismi prijatými v súlade s Kódexom. Obdobná prax sa odporúča zaviesť do oblasti DRS.

Sociálne parametre používania dopingových látok

Zo športového hľadiska môžeme definovať doping ako nakladanie a používanie zakázaných látok vyjadrených v zozname WADA. Z hľadiska ochrany zdravia môže byť doping chápaný ako celkové zneužívanie alebo používanie omamných látok alebo látok určených pre terapeutické účely, ale aj k zvýšeniu fyzického výkonu a to zo spoločenských ako aj najmä estetických dôvodov. Tento problém sa týka nielen profesionálneho športu, ale tiež predovšetkým športu na rekreačnej úrovni a pri voľnočasových aktivitách, teda fyzických aktivitách zabezpečujúcich „starostlivosť“ o zlepšenie osobného vzhľadu, pre zábavu, pre sociálne smerovaný fyzický pohyb (nápoje, doplnky stravy, vitamíny, lieky, ale aj amfetamíny, kanabis, kokaín, alkohol, rastový hormón, steroidy, anaboliká a pod.).

Kritické aspekty DRS zahŕňajú prítomnosť jednotlivcov s tolerantným postojom k užívaniu dopingov, použitie liekov podporujúcich zvýšenie výkonnosti, paralelné užívanie drog

a alkoholu, užívanie "toxických látok" majúci priamy dosah a psychologický vplyv na mládež. Za týmto účelom je vhodné zabezpečovať rozličné formy vzdelávacích programov pre mládež, ako aj odbornej prípravy podporných tímov športovcov (prednášky, prezentácie, kampane) smerujúcich pre zvýšenie ich povedomia o antidopingovej problematike, s možnosťou pozitívneho ovplyvňovania a nárastu širokej informovanosti participantov a modulovania osvojovania si zdravého životného štýlu s ignorovaním užívania dopingových látok.

Samostatnou oblasťou je ochrana športovcov pred kontaminovanými potravinovými doplnkami výživy a ich dosahu na zdravie, vrátane kontrolných mechanizmov pre garanciu ich zloženia. Doping ako užívanie návykových látok bolo sledované doposiaľ v oblasti vrcholového športu. Široké použitie týchto látok pre fyzické účely a celkové kognitívne zlepšenie v spoločnosti bolo zanedbané, ale s nárastom verejne dostupných informácií a vedomostí, a tiež aj vďaka širokej voľnej dostupnosti a globálneho nastavenia predaja dopingových látok dochádza k nárastu ich používania a zneužívania aj v oblasti rekreačného športu.

Je pravdepodobné, že mnohé aspekty súvisiace so zdravím modernej a na úspech orientovanej spoločnosti by mohli byť priamo alebo nepriamo spojené so zlepšovaním fyzickej dispozície obyvateľstva. V tomto smere nejestvujú takmer žiadne kvalitné vedecké znalosti. Z nárastu empirických štúdií v poslednom desaťročí vyplýva, že najmä klasické dopingové látky sú používané pre zlepšenie kognitívnych funkcií a mnohých parametrov pozitívneho životného štýlu, vrátane pokusov o rýchle chudnutie. V tomto zmysle je významná aj súčinnosť s drogovou prevenciou, preto verejné orgány v členských krajinách a občianska spoločnosť, vrátane športových organizácií, by mali podporovať rozvíjanie a smerovanie iniciatív zameraných na rozvoj užšej spolupráce medzi orgánmi, subjektmi a organizáciami poverenými prevenciou zneužívania drog a osoby so zodpovednosťou alebo možnosťou prispieť k prevencii dopingov v rekreačných športoch.

Samoregulácia rekreačného športu

Prostredníctvom samoregulácie môže rekreačný šport, aktívny odpočinok a fitness postupne smerovať k nastaveniu zdravého životného štýlu bez nutného použitia potencionálne zdraviu škodlivých látok. Integrita rekreačného športu a aktívne trávenie voľného času vyžaduje spoločensky zodpovedné postavenie a relevantné nastavenie dobrovoľného antidopingového „kódexu“ ako výrazu vzdelávania, dostatočnej informovanosti o dopingových látkach, nastavenie mechanizmov samoregulácie a kontroly, výmenu informácií o formách a postupoch skvalitnenia foriem rekreačného športu a aktívneho oddychu.

Interakcia kontroly, testovania a právnej vymožitelnosti

V závislosti od rozdelenia aktivít medzi orgánmi verejnej moci a NADOs je možné nastaviť rozličnú mieru možností pre interakciu kontroly, testovania a vymožitelnosti práva, práve tieto sú v jednotlivých členských krajinách značne rozdielne. Predmetné kompetencie

pre kontrolu majú štátne kontrolné a colné orgány ako aj orgány činné v trestnom konaní ako je polícia majúca značné vyšetrovacie právomoci a mechanizmy, NADOs majú rôzne ďalšie možnosti, pokiaľ ide o riadenie, potieranie a obmedzovanie používania dopingu.

Nezastupiteľnú primárnu úlohu zastupujú colné orgány, ktoré sú zodpovedné za dohľad nad dovozom a vývozom ako aj boj proti nelegálnemu cezhraničnému obchodovaniu s dopingovými látkami, predovšetkým prostredníctvom vyhľadávania a kontroly tovaru (v niektorých jurisdikciách nie je nevyhnutný súdny príkaz, znak odlišujúci zvyklosti pri policajných operáciách). Takto práve orgány colnej kontroly sú priamo zodpovedné za kontrolu tovaru pri jeho vydaní alebo tranzite cez krajinu, a preto môžu zohrať ústrednú úlohu pri obmedzovaní dostupnosti dopingových látok vôbec, teda nielen pre vrcholový šport ale aj pre DRS a tiež pre širokú verejnosť. Podpornú funkciu majú pre tento účel donucovacie orgány a pri presadzovaní vymožiteľnosti práva majú disponibilné rozličné vyšetrovacie prostriedky primárne zamerané na vyhľadávanie a kontrolu tovaru nadväznú na kontrolu dopingu (pozorovanie, vyhľadávanie, informácie z neformálnych zdrojov, informácie z vybraných inštitúcií, sledovanie toku dát, špeciálne pozorovania, agent provokatér a pod.).

Doplňky výživy

Doplňky výživy alebo potravinové doplnky výživy sú koncentrovanými zdrojmi živín alebo iných látok s výživovým alebo fyziologickým účinkom. Účel použitia je smerovaný na doplnenie bežnej stravy. Výživové doplnky sú k dispozícii ako pilulky, tablety, kapsule alebo tekuté látky v stanovených, resp. doporučených dávkach. V rekreačnom športe, a to najmä vo fitness, môžu byť predmetné doplnky výživy použité na nápravu nedostatkov vo výžive, udržiavanie adekvátneho príjmu vybraných živín, či vitamínov, tieto môžu pomôcť schudnúť a stabilizovať vybrané fyziologické parametre, môžu napomôcť zníženiu telesného tuku alebo na zvýšení svalovej hmoty.

Použitie doplnkov výživy je v podstate rovnomerné vo všeobecnej populácii v rámci členských štátoch EÚ a len o niečo výraznejšie v aktívnom rekreačnom športe a fitness. Je namieste konštatovanie, že s ohľadom na vykonávanie tohto druhu fyzickej aktivity je užívanie takmer všetkých doplnkov výživy nepotrebné, pretože vplyvom primeranej fyzickej aktivity nevznikajú žiadne poruchy vo výžive, alebo tieto nie sú účinné pre aktuálny a želaný účel použitia. Je laicky známe, že tento účel sa dá dosiahnuť primeraným nastavením skladby dostupných potravín, čo je účinnejšie a menej nákladné. Poberanie doplnkov výživy nemôže byť relevantnou náhradou zdravej výživy, avšak účelne stanovený okruh vybraných doplnkov výživy môže byť užitočný. Medzi doplnkami výživy je aj mnohé obsahujúce zakázané látky (doping), ale aj zdraviu škodlivé látky, ktoré často vôbec nie sú deklarované v zložení prípravku. Časť z nich je prítomná v dôsledku zámernej a často podvodnej kontaminácie, alebo v dôsledku zatajovania vybraných skutočností škodlivého vplyvu týchto látok na ľudské zdravie. Existujú určité náznaky, že užívanie potravinových doplnkov môže zvýšiť riziko záujmu o neskoršie používanie dopingových látok. Do budúca budú členské krajiny EÚ zvažovať možné zavedenie regulácie nielen produkcie, ale aj dostupných foriem distribúcie potravinových doplnkov výživy, vrátane deklarovania ich zloženia, či obsahu účinných látok, ako aj preukázateľnej čistoty produktu a jeho zdravotné riziká.

Práve zdravotné riziká v dôsledku používania rôznych dopingových produktov sa viažu na všetky druhy poškodení fyzického, duševného a sociálneho charakteru (srdcové

a cievne problémy, poškodenie pečene a obličiek, hormonálne dysfunkcie, testikulárne atrofia, agresia, depresia a závislosť). Ďalším rizikom je, že podstatná časť nelegálnych dopingových predaných výrobkov sú falzifikáty, ktoré tvoria viac ako polovicu disponibilných na trhu vôbec. Z toho vyplýva, že používatelia nie sú schopní robiť informované rozhodnutia o používanom produkte, a žiaľ ani v prípade ak by bola kvalita produktu zabezpečená akýmkoľvek spoľahlivým spôsobom. Integrita výrobkov je teda ďalším problémom, ktorý môže viesť k rozličným ochoreniam a nežiadúcim fyzickým a psychickým účinkom spojeným s ich užívaním. Verejné orgány a občianska spoločnosť musia prijať v tejto oblasti dostatočne účinné opatrenia s ohľadom na potenciálne škodlivé vedľajšie účinky dopingov a vysokú pravdepodobnosť, že užívanie dopingových produktov sa môže stať vstupnou bránou k trvalej drogovej závislosti. Pre tento účel môže napomôcť vhodne smerovaný a koordinovaný výskum, monitorovanie a hodnotenie relevantných údajov a osvedčených postupov zameraných na prevenciu dopingov v rekreačnom športe.

Východiská a následné smerovanie GOEDRS

Pre možné smerovanie riešenia a nastavenie odporúčaní v predmetnej oblasti používania dopingových látok v rekreačnom športe boli navrhnuté kľúčové oblasti :

- a) **Rozvoj politiky a koordinácia**
 - legislatívny a regulačný rámec členských krajín EU
 - národné akčné plány
 - spolupráca a partnerstvo na národnej úrovni – NADOs, športové organizácie, fitness priemysel, zdravotné authority, polícia, zákazníci
 - nadväznosť na financovanie športu
- b) **Prevencia a výchova, informačný systém**
 - výchova detí a rodiny, športovcov a užívateľov fitness centier , cvičiteľov, trénerov a ďalších osôb podporného tímu
 - smerovanie výchovných kampaní
 - očakávania a výzvy zo strany zdravotníctva a farmakológie
 - synergia prevencie a výchovy
- c) **Kontrola a testovanie**
 - monitoring verejných športových aktivít, legislatíva a regulačné mechanizmy
 - samoregulácia športu a voľnočasových aktivít
 - potravinové doplnky výživy

Ukončenie zasadnutia XGAD

Predsedajúci XGAD poďakoval delegátom zúčastnených členských krajín za aktívnu spoluprácu.

C) BILATERÁLNE ROKOVANIA

1. Bilaterálne stretnutie Portugalsko - Slovensko

Na základe vzájomného obojstranného podnetu sa uskutočnilo bilaterálne stretnutie medzi portugalskou stranou prezentovanou pánom Luis Horta (riaditeľ Národnej antidopingovej agentúry, Portugalsko) a slovenského zástupcu, počas ktorého boli aktualizované spoločné aktivity oboch strán a následne dohodnutý spoločný postup v problematike antidopingovej legislatívy (antidopingový zákon, zákon o športe, nakladanie s anabolickými látkami). Nadväzne boli konzultované východiská pre možné nastavenie národnej antidopingovej regulácie v oblasti organizovanej športovej činnosti, vrátane vrcholového športu a voľno časových aktivít obyvateľstva.

2. Bilaterálne stretnutie Rumunsko - Slovensko

Na základe vzájomného obojstranného podnetu sa uskutočnilo bilaterálne stretnutie medzi rumunskou stranou prezentovanou prof. Graziela Vajjala (riaditeľka Národnej antidopingovej agentúry, Rumunsko) a slovenského zástupcu, počas ktorého boli aktualizované spoločné aktivity oboch strán a následne dohodnutý spoločný postup v problematike antidopingovej výchovy (cieľové skupiny, antidopingový program, zverejňovanie informácií, edukačné kampane). Nadväzne boli konzultované východiská pre koordináciu pôsobenia v medzinárodných organizáciách – Monitorovacia skupina Dohovoru proti dopingu Rady Európy, UNESCO a EC.

3. Bilaterálne stretnutie Švédsko - Slovensko

Na základe vzájomného podnetu Tomas Johansson (poradca ministra, Ministerstvo kultúry Švédska) a slovenského delegáta sa uskutočnilo bilaterálne stretnutie, počas ktorého boli aktualizované spoločné aktivity oboch strán a následne dohodnutý spoločný postup v problematike antidopingovej regulácie (prezentácia legislatívnych modelov, financovanie športu z pohľadu eliminácie dopingu v športe, doplnky výživy, koordinácia pracovných aktivít v rámci Dohovoru proti dopingu rady Európy). Nadväzne boli konzultované východiská európskej antidopingovej politiky, predovšetkým z pohľadu Európskej komisie, v ktorej pôsobí pán Johansson na pozícii predsedajúceho XGAD.

1) ODPORÚČANÉ ZÁVERY

ZÁVERY A RELEVANTNÉ ODPORÚČANIA:

- A/ pre Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR**
- prezentovať súhlasnú účasť SR na programe EÚ nadväznom na smerovanie štátnej politiky v oblasti športu a špecificky pre oblasť antidopingu v rozsahu štátnej starostlivosti o šport,

- aktívne sa podieľať na činnosti Expertnej skupiny pre antidoping a Ad hoc expertnej skupiny doping v rekreačnom športe na báze Pracovného plánu pre šport Európskej únie na roky 2013 až 2014,
- zabezpečovať efektívnu realizáciu antidopingových opatrení Európskej komisie v podmienkach Slovenska na báze európskeho právneho rámca a princípov ochrany zdravia.

B/ pre Antidopingovú agentúru SR

- v delegovanej kompetencii MŠVVaŠ SR sa aktívne podieľať na činnosti Expertnej skupiny pre antidoping a Ad hoc expertnej skupiny doping v rekreačnom športe v rozsahu Pracovného plánu pre šport Európskej únie na roky 2013 až 2014,
- zabezpečiť odbornú garanciu v oblasti antidopingu v koordinácii s ústrednými orgánmi štátnej správy, participujúcimi na správe a riadení športu,
- iniciovať aktualizáciu relevantných legislatívnych krokov spätých s revíziou Svetového antidopingového kódexu WADA v zmysle návrhov Expertnej skupiny pre antidoping a odporúčení Európskej komisie, ako štátneho nástroja antidopingovej regulácie v podmienkach SR, smerujúcich k novelizácii Zákona o športe 300/2008,
- iniciovať v polohe národnej antidopingovej organizácie nezastupiteľnú úlohu a profesionálny výkon antidopingových opatrení na báze ADA SR ako realizátora antidopingovej regulácie.

2) ZOZNAM OBDRŽANEJ DOKUMENTÁCIE

1/

EUROPEAN COMMISSION

Directorate-General for Education and Culture / Youth and Sport

Expert Group “Anti-Doping” (XGAD) /

5th meeting **DRAFT AGENDA**

Brussels, 17 June 2013

/materiál v elektronickej forme/

2/

EUROPEAN COMMISSION

Directorate-General for Education and Culture / Youth and Sport

Ad-hoc Group of Experts on Doping in Recreational Sport (GOEDRS)

2nd meeting **DRAFT AGENDA**

Brussels, 24 May 2013

/materiál v elektronickej forme/

Vyššie uvedené materiály sú v elektronickej forme a nachádzajú sa v depozite na adrese sídla Antidopingovej agentúry SR.

3) **PRÍNOS**

Poznatky z pracovného stretnutia predstavujú vysoko efektívnu koordinačnú, informačnú a dokumentačnú bázu pre plnenie záväzkov SR ako členskej krajiny EÚ a následné riešenie nadväzných opatrení v oblasti antidopingovej regulácie v podmienkach Slovenskej republiky. Predmetné poznatky budú na báze Národného antidopingového programu využité v bezprostrednej riadiacej praxi, v legislatívnom procese, smerovaní antidopingovej regulácie, v domácej i medzinárodnej koordinácii, pri zverejňovaní a popularizácii antidopingových opatrení.

4) **SP ŌSOB ZVEREJNENIA SPRÁVY**

Správa je zverejnená na webových stránkach www.minedu.sk a www.antidoping.sk,

jej východiská budú priebežne prezentované na pracovných stretnutiach zameraných na aktualizáciu a rozvoj Národného antidopingového programu.

Súhlasím so zverejnením správy na internete, publikovanie na webovej stránke Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR.

Bratislava, 04. júl 2013

Vypracoval: Miroslav MOTYČÍK

Schválil: Ivan STANKOVSKÝ

Príloha:

Zoznam expertov Ad-hoc skupiny Európskej únie pre Doping v rekreačnom športe

Alexandrescu, Valentina	Národná antidopingová agentúra, Rumunsko
Backhouse, Susan Leeds	Metropolitan University, Veľká Británia
Brissonneau, Christophe	Univerzity Paris X-Nanterre, Francúzsko
Collins, Cliff European	Health and Fitness Association, Belgicko
Coumans, Bart	Národná antidopingová agentúra, Holandsko
Defoort, Yves	Ministerstvo športu, Flámske spoločenstvo, Belgicko
Di Gianfrancesco, Alessia	Národná antidopingová agentúra Taliansko
Donati, Sandro	Istituto Superiore di Sanita, Taliansko
Hansen, Lone	Národná antidopingová agentúra, Dánsko
Haschke, Pia	Ministerstvo športu, Rakúsko
Heikkinen, Satu	Ministerstvo športu, Fínsko
Holmlund Lauesen, Martin	Ministerstvo športu, Dánsko
Horta, Luis	Národná antidopingová agentúra, Portugalsko
Magaloff, Patrick CNOSF	Národný olympijský výbor, Francúzsko
McNamee, Michael Swansea	University, UK
Møller, Lars	WHO pre Európu, Kodaň, Dánsko
Motycik, Miroslav	Slovak Anti-Doping Agency, Slovensko
Paoli, Letizia	Katolícka univerzita Leuven, Belgicko
Rehnman Wigstad, Charlotta	Centrum pre psychiatrický výskum, Štokholm, Švédsko
Saltin, Bengt	Copenhagen University Hospital, Dánsko
Sauer, Michael	University of Sport, Kolín nad Rýnom, Nemecko
Schreiber, Henning	Ministerstvo športu, Nordrhein-Westfalen, Nemecko
Simon, Perikles	Univerzita Mainz, Nemecko
Tranquillo, Carlo	CONI, Národný olympijský výbor, Taliansko
Treutlein, Gerhardt	Pädagogische Hochschule Heidelberg, Nemecko
Vajjala, Graziela	Národná antidopingová agentúra, Rumunsko
Van der Meerschen, Nicolas	Ministerstvo športu, Francúzske spoločenstvo, Belgicko